

Verzuim, thuiszitters en voortijdig schoolverlaten

Jaarverslag Onderwijsloket 2018-2019

Samenwerkingsverband V(S)O Midden-Holland Rijnstreek

**SAMENWERKINGSVERBAND VO/VSO
MIDDEN-HOLLAND & RIJNSTREEK**

Inhoud

1. Kaders vanuit passend onderwijs, thuiszitterspact en vsv-aanpak.....	3
2. Samenwerking met de scholen	4
2.1 Activiteiten	4
2.2 Aantallen.....	4
2.3 Resultaten.....	8
2.4 Definities voor risicoleerling en thuiszitter	10
3. Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten	11
3.1 Activiteiten	11
3.2 Aantallen.....	11
3.3 Resultaten.....	12
4. VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten	13
4.1 Activiteiten	13
4.2 Aantallen.....	13
4.3 Resultaten.....	14
5. Aanbevelingen voor komend schooljaar	16

1. Kaders vanuit passend onderwijs, thuiszitterspact en vsv-aanpak

Dit jaarverslag geeft een beeld van de activiteiten die het samenwerkingsverband in samenwerking met de scholen, de gemeenten (leerplicht, jeugdhulp) en andere betrokkenen uitvoert om verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Het samenwerkingsverband werkt in een samenhangend geheel van activiteiten aan verzuim, thuiszitters en voortijdig schoolverlaten. Een belangrijk doel van Passend onderwijs is om het thuiszitten van leerlingen verder terug te dringen, zodat ieder opgroeiend kind een passende schoolloopbaan krijgt met de juiste hulp op het juiste moment.

In het landelijke thuiszitterspact¹ zijn doelstellingen verwoord voor de regionale aanpak van het thuiszitten, zoals de ambitie dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg, de afspraak dat gemeenten en samenwerkingsverbanden in elke regio een sluitende thuiszittersaanpak realiseren, en dat deze sluitende aanpak begint bij het centraal stellen van het kind: steeds moeten oplossingen worden gezocht vanuit het recht van het kind op een passend aanbod. Ouders, en waar mogelijk het kind zelf, worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren van een passend aanbod. Ook onze regio hanteert deze principes. Daarnaast is er het VSV-beleid, gericht op het verminderen van het aantal voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie² hebben jongeren betere arbeidsmarktperspectieven.

Vanuit deze beide kaders initieert het samenwerkingsverband haar activiteiten om verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Dit gebeurt in samenwerking met diverse partners.

In de volgende paragrafen gaan we achtereenvolgens in op deze activiteiten. Ook geven we de aantallen leerlingen die het betreft weer, alsmede de resultaten die we het afgelopen schooljaar gezamenlijk hebben bereikt.

In hoofdstuk 5 sluiten we af met de aandachtspunten voor komend schooljaar.

---

¹ Juni 2016, zie bijlage 1

² Een startkwalificatie is een diploma mbo, niveau 2, een havo- en een vwo-diploma

2. Samenwerking met de scholen

2.1 Activiteiten

De scholen hanteren alle een verzuimprotocol en het meldprotocol van leerplicht. Zo worden leerlingen met verzuim snel gesignaleerd en wordt er passende actie genomen. Indien het verzuim langduriger of zorgwekkend wordt, vindt opschaling plaats naar het ondersteuningsteam van de school. In overleg met leerling en ouders worden interventies in gang gezet.

Het Onderwijsloket van het samenwerkingsverband vraagt bij de scholen en bij leerplicht periodiek op welke leerlingen langdurig relatief verzuimen. De medewerkers van het loket begeleiden de scholen bij het vinden en in gang zetten van passende interventies voor deze leerlingen.

De Onderwijs Opvangvoorziening (OOV) is één van de bovenschoolse arrangementen van het samenwerkingsverband dat onder andere voor verzuimleerlingen wordt ingezet. De OOV is een onderwijs-zorg-arrangement gericht op het versterken van leerlingen opdat zij weer naar (de eigen) school kunnen terugkeren. Na aanvraag door de school van het arrangement beslist het Onderwijsloket welke leerlingen gebruik kunnen maken van de Onderwijs Opvangvoorziening³.

Het Onderwijsloket coördineert de doorzettingsmacht van het Samenwerkingsverband. Bij de overstap PO VO wordt standaard een overleg hiertoe ingepland en gedurende het schooljaar naar behoefte. De doorzettingsmacht is in de regio belegd bij de gezamenlijke directies van de scholen onder regie van het samenwerkingsverband.

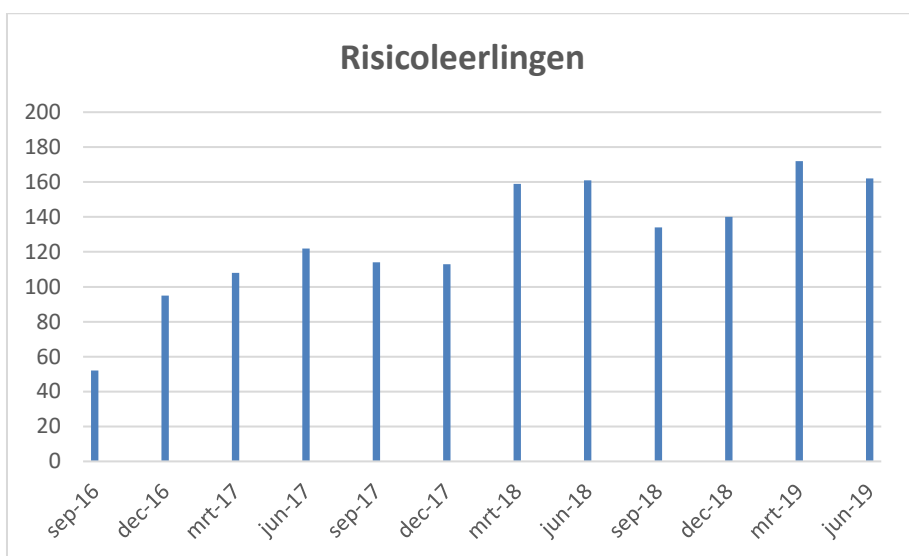
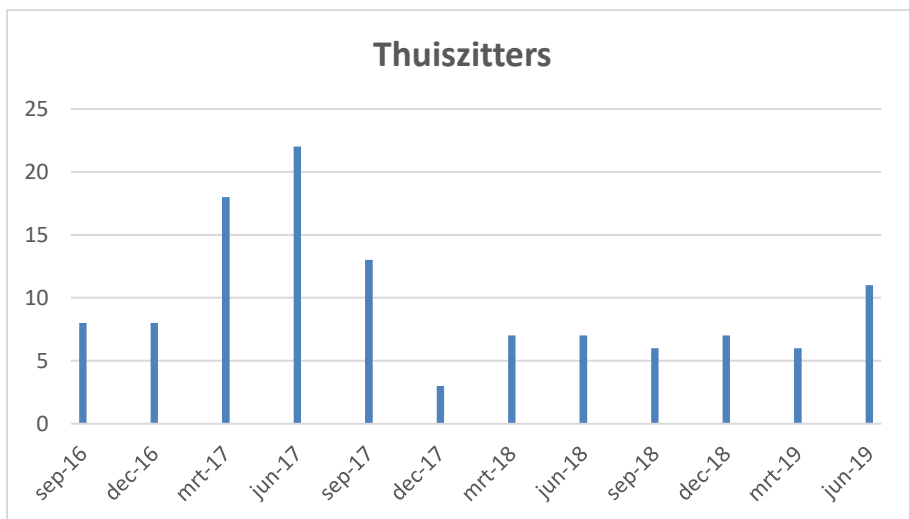
2.2 Aantallen

Het samenwerkingsverband inventariseert elk kwartaal de aantallen thuiszitters en risicoleerlingen bij de scholen. Thuiszitters en risicoleerlingen vormen samen de groep leerlingen met langdurig of zorgwekkend verzuim, voor wie we gezamenlijk interventies zoeken om het verzuim op te lossen. Onze definities van thuiszitters en risicoleerlingen zijn regionaal overeen gekomen met leerplicht, zowel in Midden-Holland als in de Rijnstreek (i.s.m. Holland Rijnland). In paragraaf 2.4 staan de definities die wij hanteren. Zieke leerlingen met langdurig verzuim worden in de tellingen meegenomen.

In de volgende tabellen zijn de aantallen thuiszitters respectievelijk risicoleerlingen over de laatste drie jaar weergegeven.

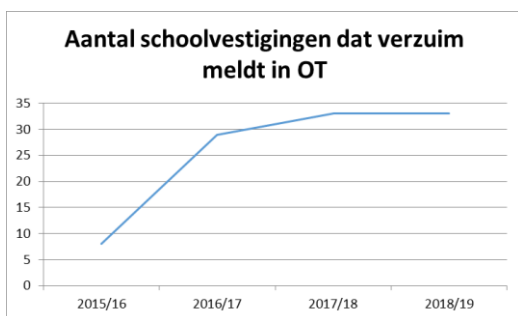
³ Het samenwerkingsverband kent drie OOV-locaties: in Alphen aan den Rijn, in Gouda en in Schoonhoven

Het aantal thuiszitters is, na een piek einde schooljaar 2016-2017, het jaar daarna weer op een lager niveau uitgekomen. In 2018-2019 zien we een lichte toename in het aantal.

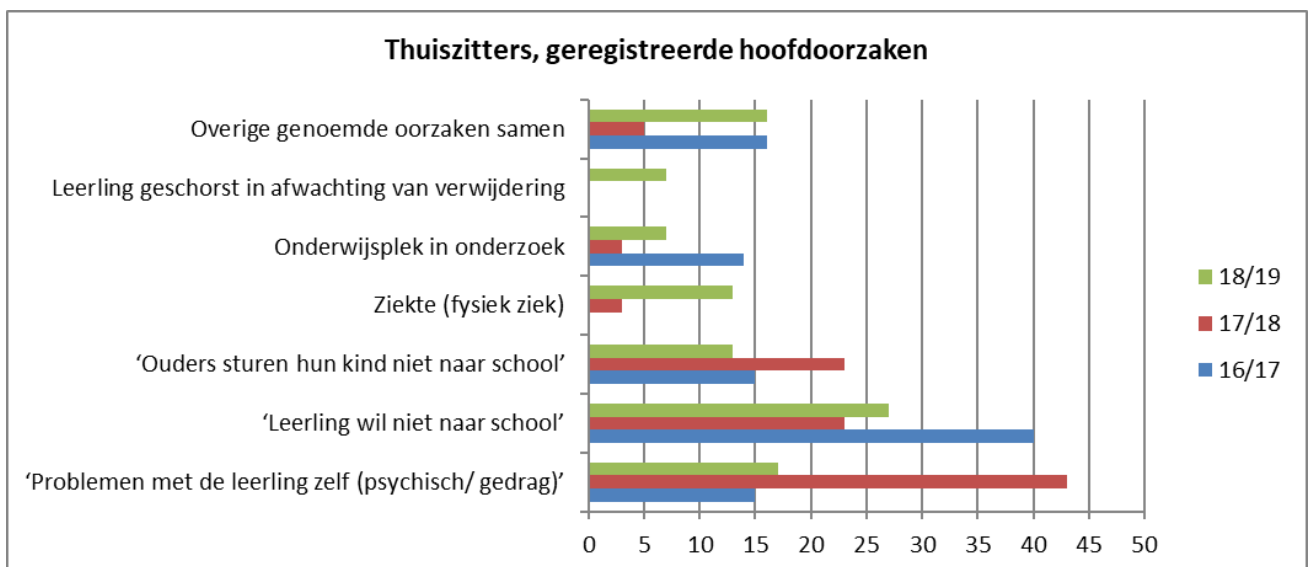
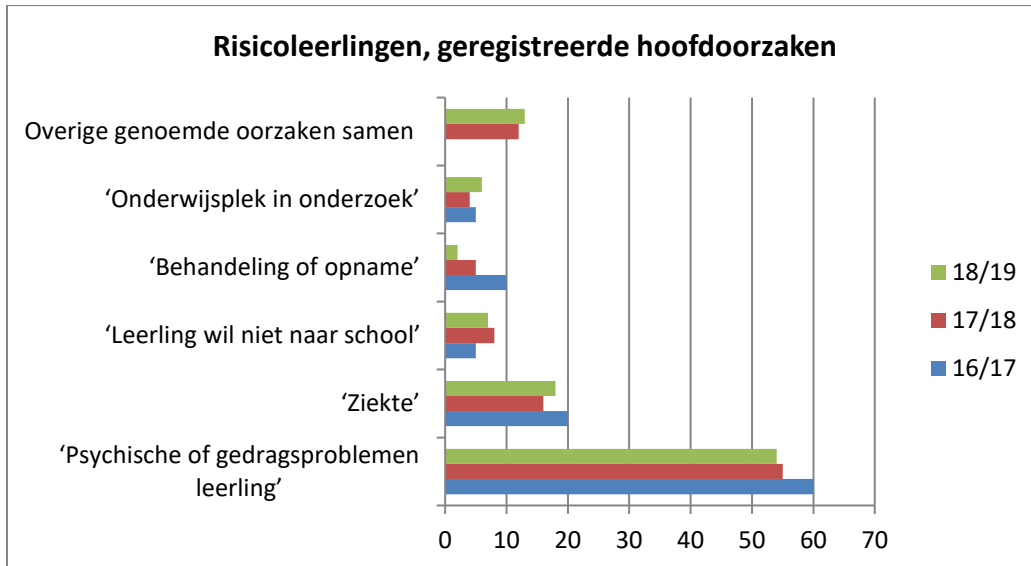
Het aantal risicoleerlingen is in de afgelopen jaren toegenomen. We vermoeden dat dit komt omdat we meer leerlingen in beeld hebben en in beeld houden, ook als zij in een traject met onderwijs en/of jeugdhulp zijn gestart.

Het aantal scholen dat het verzuim bij ons meldt is tot 2017-2018 toegenomen, en blijft nu stabiel. Zie de grafiek hieronder.

Redenen voor verzuim

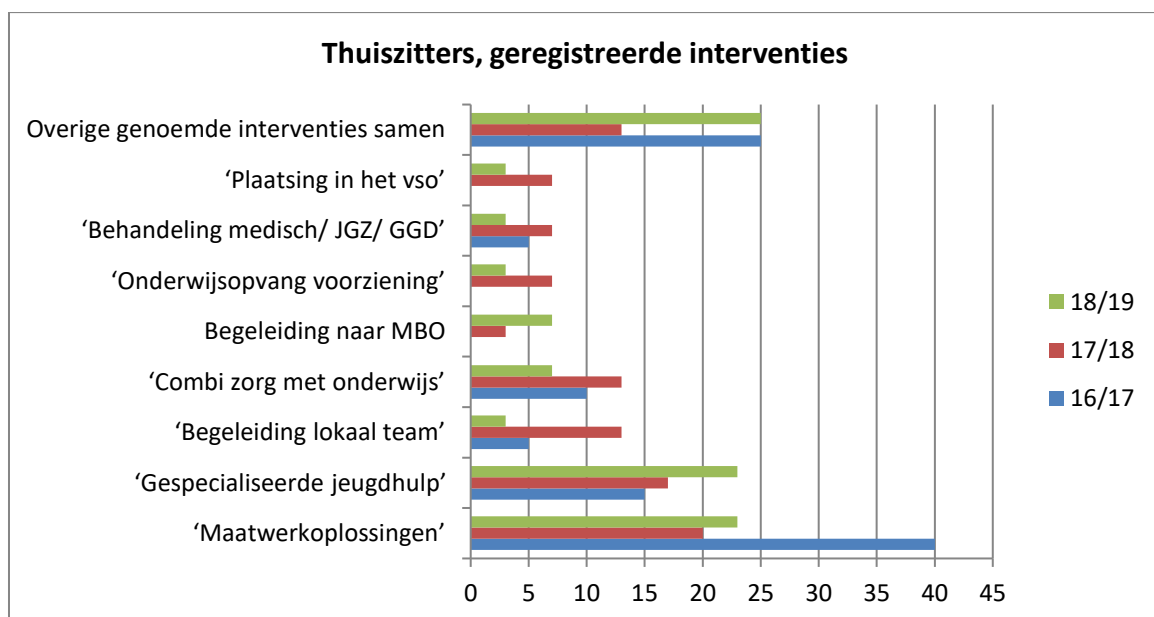
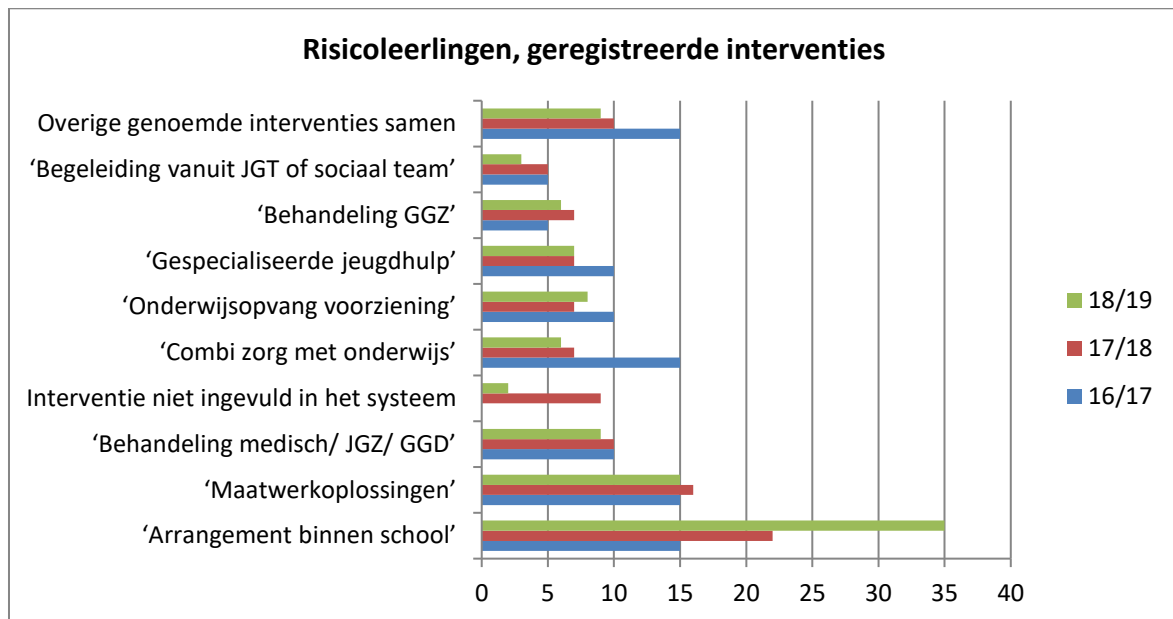
De in ons registratiesysteem door de scholen aangegeven redenen voor het langdurig verzuim zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Opnieuw zien we dat psychische of gedragsproblemen een belangrijke oorzaak van het langdurig verzuim vormen. Ook bij de thuiszitters is dat veel als oorzaak geregistreerd, al is dat volgens de definities (zie paragraaf 2.4) niet correct.

Interventies

De in ons registratiesysteem aangegeven interventies om het verzuim op te lossen, zijn in onderstaande tabellen in percentages weergegeven.

Bij de risicoleerlingen is de interventie 'Arrangement binnen school' opnieuw in percentage toegenomen. Meerdere andere interventies zijn relatief afgenomen. De interventie 'Arrangement binnen school' wordt veelal ingezet bij leerlingen met psychische of gedragsproblematiek en bij zieke leerlingen. Het gaat dan om aanpassingen in het lesrooster en begeleiding door bijvoorbeeld een begeleider passend onderwijs.

Bij de thuiszitters zijn de interventies 'Gespecialiseerde jeugdhulp' en 'Maatwerkoplossingen' relatief toegenomen. Dit zijn ook de meest toegepaste interventies bij thuiszitters.

Toepassen doorzettingsmacht

In het afgelopen schooljaar is voor 7 leerlingen via de doorzettingsmacht een onderwijsplek gerealiseerd, voor 6 in de overstap po-vo, en voor één later in het schooljaar.

2.3 Resultaten

Geen afname in aantal leerlingen met langdurig verzuim

Het aantal leerlingen met langdurig verzuim dat we bij de scholen van het samenwerkingsverband in beeld hebben en begeleiden, neemt niet af. Hoewel in veel casussen gezamenlijk een oplossing wordt gevonden en het verzuim afneemt en eindigt, komen er steeds nieuwe casussen bij. Door de verbeterde signalering en aandacht voor verzuim hebben we de leerlingen in beeld. Tevens houden we hen lang in beeld, ook tijdens een (soms langdurig) opbouwprogramma met onderwijs. Hierdoor is het aantal risicoleerlingen hoger dan wanneer we de casus zouden afsluiten op het moment dat er weer enig onderwijs wordt gegeven. Overigens, de school heeft de zorgplicht en is dus in eerste aanleg belast met het onderhouden van het contact en het onderwijsaanbod.

Aandacht voor verzuim

Ook dit schooljaar hebben de scholen en het samenwerkingsverband aandacht besteed aan verzuim. Meerdere scholen hebben de taak van verzuimcoördinator binnen de school bij een medewerker belegd om de signalering te versterken. In februari is de groep verzuimcoördinatoren bijeen gekomen om ervaringen uit te wisselen.

In het Parkcollege zijn tien thuiszitters bijeen in een groep geplaatst en is voor al deze leerlingen een intensief programma van zorg en onderwijs ingezet. Dit heeft tot resultaat gehad dat zij allen weer onderwijs volgen. Ook bij het Kespercollege zijn thuiszitters c.q. risicoleerlingen geplaatst. Daar lukt het minder goed om deze leerlingen terug te leiden naar het onderwijs en een toenemend onderwijsprogramma. Het betreft veelal zware problematiek. Het samenwerkingsverband heeft de keuze gemaakt om leerlingen met langdurig verzuim niet (meer) om de reden van het verzuim door te verwijzen naar het speciaal onderwijs. Met de beleidsregel “afwijking onderwijstijd voor leerlingen met een beperking” in de Variawet kan een opbouwprogramma ook op een regulier vo plaatsvinden. De toepassing hiervan verklaart waarschijnlijk de toename van de interventie ‘Arrangement binnen school’.

Binnen 3 maanden een interventie

Een doel van het landelijke Thuiszitterspact is dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder een passend aanbod. In de regio MHR krijgt elke jongere in principe binnen drie maanden een aanbod onderwijs-jeugdhulp. Wel is er vaak sprake van wachttijden voor behandeling (vooral GGZ) of plaatsing in het vso. In sommige gevallen duurt het enige tijd voor partijen een passend onderwijszorgarrangement voor de leerling hebben gevonden en zijn overeengekomen, en in sommige gevallen is er geen overeenstemming over het aanbod. Aandacht voor het snel in actie komen bij verzuim en vlot tot een passend aanbod komen blijft geboden.

Duur van het verzuim

De verzuimregistratie in 1loket levert geen afdoende inzicht in de duur van het verzuim. Een reden hiervoor is dat we casussen niet direct afsluiten wanneer er weer (enig) onderwijs gevolgd wordt door de leerling. Zo kunnen we goed zicht houden op het verdere verloop bij de leerling. Nadeel is dat we geen zuivere maat hebben voor de duur van het verzuim.

Vanuit de meldingen die het samenwerkingsverband doet aan de Inspectie van het Onderwijs is bepaald hoeveel kwartalen de thuiszitters op de meldingslijst voorkwamen. Aan al deze leerlingen is binnen drie maanden een aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp gedaan. In de gevallen die meerdere kwartalen op de lijst voorkwamen, kwam er kennelijk onvoldoende samenwerking tussen leerling, ouders, onderwijs en jeugdhulp op gang om te leiden tot een gezamenlijk effectief traject.

Thuiszitters, aantal kwartalen op lijst	2016/17	2017/18	2018/19
	Telling	Telling	Telling
Gemiddelde duur in kwartalen	2,1	1,9	1,7
Percentage 1 kwartaal op lijst	31%	54%	70%
Percentage 2 kwartalen op lijst	37%	17%	15%
Percentage 3 kwartalen op lijst	9%	17%	5%
Percentage 4 kwartalen op lijst	9%	4%	5%
Percentage meer dan 4 kwartalen op lijst	6%	4%	5%

Er lijkt een voorzichtige tendens naar een kortere duur van het verzuim waar te nemen. Vermoedelijk wordt dit beeld bepaald doordat er inderdaad sneller wordt geïntervenieerd bij verzuim. Echter, vermoedelijk worden verzuimcasussen tevens sneller in de administratie opgenomen, waardoor ook de casussen erin komen die snel worden opgelost. Waarschijnlijk zagen we die voorheen niet in de administratie terug.

De Variawet

De nieuwe beleidsregel "afwijking onderwijstijd voor leerlingen met een beperking" in de Variawet is afgelopen jaar van kracht geworden en gebruikt door de scholen. De regel biedt scholen de mogelijkheid om meer dan voorheen maatwerkafspraken over het onderwijs te maken met een leerling, mits er een OPP is opgesteld en er is afgestemd met de Inspectie voor het Onderwijs. Zo kan bijvoorbeeld een leerling met psychische problematiek die (tijdelijk) niet in staat is om het merendeel van de lessen te volgen toch ingeschreven blijven op de reguliere vo-school. Bij de interventies zien we dit terug als 'Arrangement binnen de school'.

De resultaten van de Onderwijs Opvangvoorziening zijn te vinden in hoofdstuk 4.

2.4 Definities voor risicoleerling en thuiszitter

De definities die worden gehanteerd in de hele regio MHR zijn:

Risicoleerling

- Een leerling die gedurende 4 weken structureel* geoorloofd verzuimt wegens medisch of psychische omstandigheden. (artikel 11d LPW);
- Leerling (deels) geschorst (artikel 11c LPW);
- Leertijdvermindering heeft. (artikel 12 WEC)

*Structureel= wekelijks terugkerend verzuim op vaste momenten.

Thuiszitter

Een leerling die langer dan 4 weken vrijwel continue (richtlijn 90%) ongeoorloofd verzuimt, geen vrijstelling heeft en geen startkwalificatie heeft, of niet staat ingeschreven op een school.

De reden hiervoor is:

- Leerling wil niet naar school;
- Ouders sturen hun kind niet naar school⁴;
- Geen overeenstemming ouders/school over passende onderwijsplek;
- Leerling heeft geen schoolinschrijving (absoluut verzuim).

Ten opzichte van de oude definities zijn belangrijke wijzigingen:

- leerlingen met psychische problematiek worden als ziek beschouwd (geoorloofd afwezig, dus risicoleerling);
- bij de definities is meer aandacht voor het geboden onderwijs (zorg)aanbod en of ouders en school/ samenwerkingsverband hierover overeenstemming hebben.

---

⁴ Hiertoe worden niet de kinderen gerekend aan wie de ouders zelf onderwijs verzorgen op basis van persoonlijke levensovertuiging

3. Samenwerking met leerplicht, JGZ, jeugdhulp en gemeenten

3.1 Activiteiten

Met de scholen, leerplicht, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp en gemeenten werken we aan het tegengaan van verzuim door snellere signalering en effectievere hulp en ondersteuning. Kortom, aan een sluitende thuiszittersaanpak.

In beide subregio's, Midden-Holland en Rijnstreek, stond het onderwerp thuiszitters/ risicoleerlingen op de gezamenlijke ontwikkelagenda. Vooral over de aansluiting onderwijs – jeugdhulp heeft veel afstemming plaatsgevonden. Een sluitende thuiszittersaanpak vergt goed integraal arrangeren en een goede regie op de casus, zowel in de beginfase als in latere fases, zeker als de voortgang traag gaat of stagneert.

3.2 Aantallen

Cijfers leerplicht

In onderstaande tabellen is het aantal thuiszitters in de regio's Midden-Holland respectievelijk Rijnstreek voor het v(s)o weergegeven (cijfers leerplicht). LP is leerplicht (jongeren tot 16 jaar), KP is kwalificatieplicht (jongeren van 16 tot 18 jaar). Zowel Midden-Holland als Rijnstreek hanteerde afgelopen schooljaar de definities voor thuiszitters en risicoleerlingen (zie § 2.4). In 2016/17 hanteerde Midden-Holland deze nog niet, wat te zien is in de aantallen in de tabel.

Thuiszitters Midden-Holland		VSO	VO	Totaal 2016-2017	VSO	VO	Totaal 2017-2018	VSO	VO	Totaal 2018-2019
Bodegraven-Reeuwijk	LP	0	0	0	0	1	1	0	0	0
	KP	1	3	4	0	0	0	0	0	0
Gouda	LP	2	0	2	1	0	1	1	1	2
	KP	1	2	3	0	4	4	0	1	1
Krimpenerwaard	LP	1	2	3	0	0	0	0	0	0
	KP	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Waddinxveen	LP			0	0	0	0	0	0	0
	KP	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Zuidplas	LP	0	1	1	0	0	0	0	1	1
	KP	1	3	4	0	1	1	0	0	0
Totaal leerplicht		3	3	6	1	1	2	1	2	3
Totaal kwalificatieplicht		4	8	12	1	6	7	0	1	1
Totaal		7	11	18	2	6	9	1	3	4

Regio Midden-Holland, inclusief heel Zuidplas (deels gebied Koers-VO) en ook leerlingen van Reformatorische scholen

Thuiszitters Rijnstreek	VSO	VO	Totaal 2017-2018	VSO	VO	Totaal 2018-2019
Alphen aan den Rijn	1	3	4	3	2	5
Nieuwkoop	1	1	2	1	0	1
Totaal			6			6

We zien een afname van thuiszitters in Midden-Holland en een gelijkblijvend aantal in Rijnstreek.

3.3 Resultaten

Sluiten aanpak met leerplicht en JGZ

De samenwerking met de leerplichtconsulenten in de verschillende gemeenten is onverminderd goed en intensief.

Ook de samenwerking met de JGZ is goed. Aandachtspunten zijn het snel doorverwijzen door scholen naar de JGZ en de mogelijke rol van de JGZ bij het bepalen van de belastbaarheid van een leerling.

Sluiten aanpak met jeugdhulp Midden-Holland

In Midden-Holland is met de gemeenten gewerkt aan uitwerking van de bestaande afspraken over integraal arrangeren, leerrecht en jeugdhulp op school. Hierbij wordt ook het gesprek gevoerd over de regie op casussen (zorgcoördinatie). Het betreft algemene afspraken over de samenwerking onderwijs – jeugdhulp voor alle kinderen en jongeren, en deze zijn ook van toepassing op het aspect verzuim. Hoewel de zorgcoördinatie is belegd bij partijen, bijvoorbeeld bij het lokaal team of bij een behandelaar, blijkt in de praktijk dat de gewenste coördinatie en regie vaak niet wordt opgepakt. Dit leidt ertoe dat verzuimtrajecten langer duren dan zou kunnen.

In Gouda is een experttafel jeugdhulp als pilot gestart, om voor complexe casussen maatwerkoplossingen te bewerkstelligen. Een vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband adviseert over het onderwijsaanbod voor de jongeren die aan deze tafel worden besproken. De inzet van jeugdhulp op school (JOS) is gecontinueerd. Deze jeugdhulp biedt preventieve hulp aan jongeren op de scholen, en voorkomt daarmee ook verzuim en draagt bij aan het verminderen van het voortijdig schoolverlaten. Blijkens het jaarverslag van JOS 2018-2019 is er door leerlingen, ouders, scholen en leerplicht brede waardering.

Sluiten aanpak met jeugdhulp Rijnstreek

In Alphen aan den Rijn wordt met de jeugdhulporganisatie GO! voor jeugd gewerkt aan het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. De samenwerking met de ambassadeurs van GO in de scholen is versterkt, en er zijn voorbereidingen getroffen voor het starten van een ambulante groepsgericht behandelprogramma, dat behandeling biedt aan jongeren met psychische problematiek. Dit programma start in het schooljaar 2019-2020.

In Nieuwkoop is een jeugd- en gezinsteam (JGT) actief. Het JGT biedt preventieve en curatieve jeugdhulp. De samenwerking is goed.

In beide regio's zet de jeugdhulp meer in op een systeemaanpak. Dat houdt in dat een jongere niet op zichzelf hulp krijgt, maar dat altijd het grotere verband van het gezin of netwerk van de jongere erbij wordt betrokken. De wachttijden voor jeugdhulp zijn nog niet opgelost. Overbruggende hulp gedurende de wachttijd komt vaak niet tot stand.

4. VSV-samenwerking met scholen, MBO, RMC en gemeenten

4.1 Activiteiten

In het huidige VSV-convenant 2016-2020 wordt uitvoering gegeven aan vier programmaonderdelen, waarvan twee in het VO. Dit zijn: 'Sterk starten van VO naar MBO' en de 'Plusvoorziening'.

Het project 'Sterk starten van VO naar MBO' behelst de warme overdracht van VO-leerlingen naar het MBO, met behulp van het programma Inter grip. Dit moet leiden tot minder VSV-ers bij de overstap van VO naar MBO en tot een betere overdracht van informatie over eventuele ondersteuningsbehoefte van leerlingen. Het project 'Plusvoorziening' betreft de Onderwijs Opvangvoorziening.

In 2019-2020 wordt het huidige VSV-convenant geëvalueerd en het nieuwe convenant voor 2021-2024 voorbereid.

4.2 Aantallen

Vsv

In onderstaande tabel staan de aantallen vsv-ers in onze regio, met de bijbehorende definitie (de cijfers over 2018-2019 zijn nog niet bekend).

Zuid-Holland-Oost	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Deelnemers	33807	30933	30713
vsv	467	463	528
vsv%	1,38%	1,50%	1,72%

Een voortijdig schoolverlater is een jongere die op 1 oktober van jaar t jonger is dan 22, staat ingeschreven in het bekostigd vo, mbo of vavo en die een jaar later (t+1) niet meer in het onderwijs staat ingeschreven en geen startkwalificatie heeft.

Het aantal vsv-ers is de afgelopen jaren toegenomen, zowel in de regio als landelijk. Uit landelijk onderzoek is gebleken dat redenen daarvoor zijn: de aantrekkende arbeidsmarkt, toegenomen multiproblematiek bij jongeren en verkeerde studiekeuzes.

OOV

Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van de Onderwijs Opvangvoorziening is al jaren stabiel:

OOV aantal leerlingen	16-17	17-18	18-19
Gouda	49	54	64
Alphen	41	42	40
Schoon-hoven	16	20	19
Totaal	106	116	123

De gemiddelde duur van het arrangement was in de praktijk 23 weken. Dit is een toename ten opzichte van het voorafgaande jaar, en wordt veroorzaakt door overbruggingstijd. Sommige leerlingen kunnen niet direct doorgeplaatst worden naar een vervolg-onderwijs-plek. Omdat er door de plaatsing op de OOV een stevige investering is gedaan in het behouden van het onderwijsproces, wordt dan vaak de keuze gemaakt om deze leerlingen te 'overbruggen' tot er plek is op hun nieuwe school. Het betrof 16 trajecten ter overbrugging naar het VSO, 3 naar reguliere andere school en 3 ter overbrugging naar MBO-plaatsing.

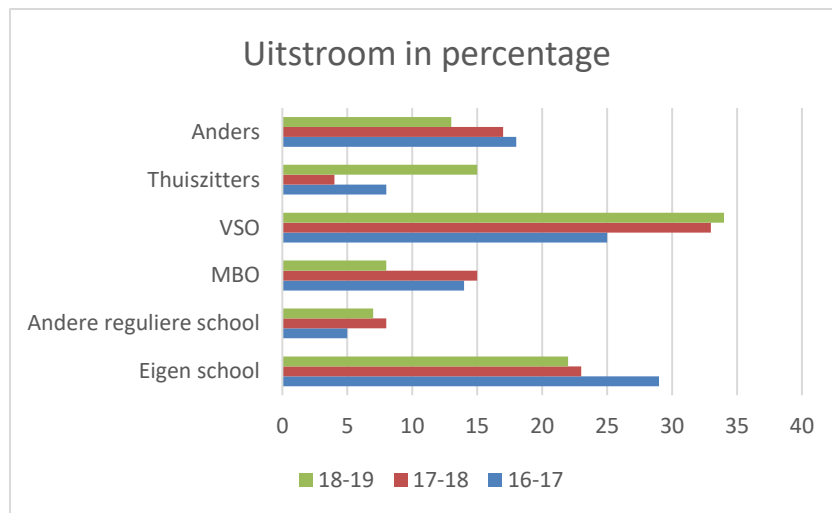
4.3 Resultaten

Vsv

De toename van vsv is vooral opgetreden in mbo niveau 3 en 4. Hierop is actie genomen. In het vo zijn de cijfers algemeen onder het landelijk gemiddelde en geven geen aanleiding tot wijziging in beleid. Het programma Inter grip wordt door alle scholen gebruikt die leerlingen overdragen aan het mbo. Het gesprek wordt gevoerd over hoe de warme overdracht verder kan worden versterkt.

Onderwijsopvang voorziening

De uitstroom uit de Onderwijs Opvangvoorziening in de afgelopen schooljaren was als volgt:

Ten opzichte van het voorgaande jaar is er minder uitstroom naar het vo of het mbo, en opnieuw meer uitstroom naar het vso. Het samenwerkingsverband constateert in het algemeen en los van de OOV een te hoog deelnamepercentage vso in de regio (ten opzichte van het invoeringsjaar van passend onderwijs in 2014 tot en met oktober 2018 een groei van ruim 21%, waardoor het deelnamepercentage boven het landelijke gemiddelde is gekomen) en zet met ingang van het schooljaar 2019-2020 een programma in gang om de trend in het deelnamepercentage om te buigen.

Zoals blijkt uit de tabel over uitstroom is het percentage 'thuiszitters' in vergelijking tot 2017-2018 gestegen van 4% naar 15% in 2018-2019. Wanneer een leerling zonder plaatsing in de jeugdhulp of zonder naar school te gaan (maar daar wel ingeschreven staat) de OOV verlaat, dan wordt de leerling verwerkt onder de noemer 'thuiszitter'. Bij het verlaten van de OOV was het beeld:

- Bij 9 trajecten was jeugdhulp voorliggend voor het op gang krijgen van het onderwijs proces.
- Twee trajecten zijn vroegtijdig gestopt. Redenen hiervoor waren: onveiligheid voor de groep en in stand houden van de problematiek, en geen basis voor verdere samenwerking met ouders en leerling.
- Vier trajecten zijn qua trajectduur afgerond maar aan het einde van het traject was er geen overeenstemming met ouders en/of leerling over de vervolgplaats qua onderwijs. De OOV adviseerde plaatsing op voortgezet speciaal onderwijs, ouders en/of leerling konden zich hierin

niet vinden. De school van herkomst volgde het advies van OOV op, waardoor de leerling (tijdelijk) thuis kwam te zitten.

In september 2019 namen 5 van deze leerlingen weer deel in het onderwijs en was voor 9 leerlingen een jeugdhulptraject opgestart. Eén leerling was thuiszitter volgens de definitie van paragraaf 2.4.

Bij 62% van de leerlingen is de onderwijsontwikkellijn uit het OPP dat bij aanvang van het traject beschikbaar was, gerealiseerd. Bij 78% van de leerlingen is de onderwijsontwikkellijn gerealiseerd die de betrokkenen gedurende het traject zijn overeengekomen als meest passend voor de leerling. Het eerste percentage is een toename t.o.v. vorig jaar, het tweede een lichte afname (vorig jaar resp. 47 en 81%). Een verklaring voor het eerste kan zijn dat de OPP's van de scholen beter zijn geworden. Voor het tweede is geen duidelijke verklaring. Vijf maal is een leerling terug gegaan naar het regulier onderwijs i.p.v. naar het vso, wat telde als een niet behalen van de onderwijsontwikkellijn.

Bij de exit-vragenlijsten waren de resultaten vergelijkbaar aan die van vorig jaar. Bij de leerlingen was er een iets lagere score voor het afstemmen tussen trajectbegeleider en leerling (met onduidelijkheid als gevolg). Tegelijk was er een hogere score op het behalen van de gedragsdoelen van de leerlingen. Bij de ouders waren er over de hele linie iets hogere scores. Ten aanzien van de gezamenlijke besluitvorming bij de tussenevaluaties zijn de scores ruimschoots hoger. Bij de antwoorden van de scholen valt op dat er (vooraf) duidelijker afspraken zijn gemaakt over het traject van de leerling.

Bestendinging

In juli is met hulp van RMC Zuid-Holland Oost onderzoek gedaan naar de situatie van de leerlingen twee jaar na het verlaten van de OOV. Uit de tabel blijkt dat 31% van de leerlingen is geslaagd of doorgestroomd naar het mbo, dat 37% van de leerlingen nog in het vso of vo zit en dat 6% werkt. Over 22% van de leerlingen hebben we geen informatie, 2% heeft een vrijstelling gekregen en 4% is vsv-er geworden.

Situatie II OOV uitstroom 2016/17 in juli 2019

	Totaal	
	Aantal	Percentage
Uitstroom vo-school; nu geslaagd/SK / op MBO	17	16
Uitstroom vso; nu geslaagd/ SK/ op MBO	1	1
Uitstroom MBO; nog op MBO	10	9
Uitstroom hulp voorliggend; nu geslaagd/ SK/ op MBO	5	5
Uitstroom vo-school; nog in vo-school	12	11
Uitstroom vo-school; nu in vso	6	6
Uitstroom vso-school; nog in vso-school	22	20
Uitstroom vso/ GGZ buiten regio; nu geen info	17	16
Na uitstroom nu werk	6	6
Na uitstroom VSV	4	4
Na uitstroom Vrijstelling	2	2
Verhuisd/ andere regio/ geen info	6	6
Totaal	108	100

5. Aanbevelingen voor komend schooljaar

Het samenwerkingsverband gaat komend jaar door op de ingeslagen weg. Samenwerking met alle betrokken partners is van groot belang, zowel op casus- als op beleidsmatig niveau. Daarop blijft ingezet worden.

We continueren de volgende activiteiten:

- Blijvende aandacht voor snelle signalering en opschaling bij verzuimleerlingen in de scholen. Dit geldt ook voor zieke leerlingen, waarbij binnen de afgesproken tijd de JGZ/GGD wordt ingezet voor een gesprek met de ouders.
- Blijvende aandacht voor snelle aansluiting van jeugdhulp en hulp in het gezin bij de leerlingen voor wie dat nodig is.
- Blijvende aandacht voor de overstap po-vo voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Idem bij de overstap vo-mbo. Stimuleren van een warme overdracht.

We gaan extra aandacht besteden aan:

- De toename in verwijzingen naar het vso. We onderzoeken wat deze toename veroorzaakt en hoe we meer leerlingen binnen het reguliere vo de benodigde ondersteuning kunnen bieden.
- Leerlingen met (hoog)begaafdheid. Een beperkt aantal leerlingen met (hoog)begaafdheid verzuimt langdurig omdat leerling, ouders en school het niet eens worden over de benodigde ondersteuning of door gebrek aan een dekkend aanbod. De scholen, het samenwerkingsverband en de gemeenten c.q. de jeugdhulp gaan werken aan verdere kennisopbouw over (hoog)begaafdheid en aan een dekkend netwerk van ondersteuning.

Tot slot

Het samenwerkingsverband dankt alle partijen met wie we constructief en prettig samenwerken, zoals gemeenten, leerplicht, JGZ/GGD, jeugdhulp en scholen. Graag zetten we deze samenwerking voort.

Gouda, januari 2020

Thuiszitterspact

1. Wij verbinden ons aan de ambitie dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuiszit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg.
2. Wij stimuleren gemeenten en samenwerkingsverbanden om in elke regio een sluitende thuiszittersaanpak te realiseren en ondersteunen hen daarbij.
3. Deze sluitende aanpak begint bij het centraal stellen van het kind: steeds moeten oplossingen worden gezocht vanuit het recht van het kind op een passend aanbod. Ouders, en waar mogelijk het kind zelf, worden vanaf het begin betrokken bij het realiseren van een passend aanbod.
4. De sluitende aanpak omvat in elk geval afspraken over:
  - a. Doelen voor de reductie van het aantal thuiszitters
  - b. Preventie van uitval
  - c. Samenwerking met de zorg
  - d. Maatwerk voor kinderen
  - e. Route naar een passende plek
  - f. Doorzettingsmacht of -kracht
  - g. Terugdringen vrijstellingen op grond van artikel 5 onder a
5. De sluitende thuiszittersaanpak wordt vastgesteld in het op overeenstemming gericht overleg (OOGO) dat gemeenten en samenwerkingsverbanden voeren.
6. De verbinding met de justitieketen wordt versterkt.
7. Wij monitoren bovenstaande afspraken via het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs en de jaarlijkse leerplichttelling. Waar nodig ondernemen we extra actie.
8. We benoemen een landelijke aanjager die zowel de landelijke als de regionale partners scherp houdt op de te realiseren ambitie.
9. OCW en VWS organiseren jaarlijks een thuiszitterstop.

PORAAD

VORAAD
Vereniging van scholen
in het voortgezet onderwijs

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ministerie van Veiligheid en Justitie